

FOAIA DIECESANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

APARE DUMINECA

<p>Prețul abonamentului:</p> <p>Pentru Austro-Ungaria pe an 10 coroane „ „ „ pe „ an 5 „ „ „ România și străinătate pe an 14 franci „ „ „ „ pe „ an 7 „</p>	<p>Prețul inserțiilor</p> <p>Pentru publicațiuni oficiale, concurse edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 6 cor, până la 200 de cuvinte 8 cor, de aci în sus 10 coroane</p>	<p>Correspondențele se adresează redacțiunii „FOAIA DIECESANĂ” iară bații de prenumerațiune și inserțiunile la ADMINISTRATIUNEA Librărie și Tipografie diec. în Caransebeș</p>
--	--	---

Nr. 166 Pres. ex. 1904.

NICOLAE

din îndurarea lui Dumnezeu Episcop al Eparhiei greco-orientale române a Caransebeșului.

Dar și pace dela Dumnezeu Tatăl și Domnul nostru Iisus Christos.

Iubit cler și popor!

S'a născut Mântuitoriul lumii, Cel promis de Dumnezeu Tatăl și prevestit de proci, Messia Cel așteptat de toate popoarele. Ceriul s'a bucurat vedând Nașterea Mântuitoriului lumii și îngerii au strigat „*Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace între oameni bunăvoire!*”. S'a bucurat ceriul și îngerii au grăbit să vestească oamenilor bucuria cea mare; eră păstorii mergând au aflat în peștere, în iesle culcat, pe Iisus Mântuitoriul lumii. Fericiți sunteți voi păstorilor, cari va'ți învrednicit a vedea întâiu pe Dumnezeu Fiiul în corpul cel slab și umil omenesc. Fericiți sunteți și voi Magilor dela răsărit, cari va'ți învrednicit a aduce întâiu daruri Fiiului lui Dumnezeu și să se vă închinați Lui. Dară nu mai puțin fericiți suntem și noi, cari ne-am învrednicit, că să fim rescumpărați din robia întunerecului prin învățăturile Sale și în sfârșit prin scump sângele Său, versat pe lemnul crucii. Fericiți suntem noi, cari ne-am învrednicit a fi mēdulari ai santei Lui biserici și astfel să serbăm astăzi serbătorea cea mare a Nașterii Lui. Fericiți suntem, și să ne bucurăm cu bucurie duhovnică, serbând astăzi Nașterea Mântuitoriului Iisus.

Patriarchul Avram vedând cu duchul venirea Mântuitoriului Iisus s'a bucurat — după cum însuși Mântuitoriul ne spune în sfânta evanghelie a lui Ioan dicând: »*Avram, părintele vostru s'a bucurat să vadă ziua mea, a vedut-o și s'a bucurat*«. Da, patriarchul Avram s'a bucurat, căci el a vedut cu ochii căderea morală a omenimei timpului său, și înstrăinarea ei dela adevăratul Dumnezeu, și învrednicit fiind să vadă cu ochii sufletești zilele Mântuitoriului s'a bucurat, căci vedea într'una mântuirea nēmului omenesc din întunerecul moral și religios, mântuirea promisă de Dumnezeu protopărinților după căderea lor.

Veniți deci iubiților, să ne bucurăm și noi cu duchul vedând cu ochii Nașterea Mântuitoriului lumii, a Domnului nostru Iisus Christos, cu care se începe lucrarea cea mare a mântuirii nēmului omenesc, a rēdicării acestuia din întunerecul nepătruns, ce cuprinsese lumea, și acesta cu atât mai vērtoș, că și noi ne-am învrednicit a moșteni darurile revērsate din această lucrare mare a mântuirii. Veniți, iubiților, să vedem pe pruncul Iisus, ca și orecând păstorii, cari au alergat la peștere spre a vedea, după cuvēntul îngerului, pruncul înfășiat în

scutece; veniți, iubiților, să ne închinăm dumnezeescului prunc, ca și orecând Magii dela răsărit, și să-i aducem și noi daruri bineprimite, între cari, suflet umilit și inimă deschisă pentru primirea și păstrarea învățăturilor dumnezeesci, predate de sfânta noastră biserică, și apoi să ne întorcem la casele noastre mângăiați și întăriți sufletește.

* * *

Domnul nostru Iisus Christos s'a născut și astfelu „*Dumnezeu în trup s'a arătat celor ce se aflau întru întunerec și în umbră.*“

Nu voi vorbi acum, iubiților, despre taina cea mare a întrupării lui Dumnezeu Fiul — de carea și îngerii în ceriuri s'au minunat — ci vorbesc despre *întunerecul și umbra* în carea se aflau omenii în timpul arătării în trup a lui Dumnezeu Fiul, și în carea, durere, și astăzi se află încă mulți din noi, deși acum prin prețul de rescumpărare al Mântuitorului am devenit fii ai Tatălui ceresc.

Omenimea a zăcut în întunerec și în umbră, căci a pierdut cu timpul lumina conducătoare, carea este, credința în adevăratul Dumnezeu. Ce folos, iubiților, că diferitele popore, cari au trăit înainte de nașterea Domnului nostru Iisus Christos au ajuns la înaltă înțelepciune, dacă acestei înțelepciuni i-a lipsit baza adevărată, frica lui Dumnezeu, căci știut este, că: „*inceputul înțelepciunii este frica lui Dumnezeu!*“ Ce folos, că acele popore au ajuns la măriri pământești, dacă a lipsit moralitatea curată, o notă caracteristică a omului! Ce folos, că acele popore au ajuns un grad înalt de cultură, dacă această cultură n'a fost în stare să fericască poporele! — Nici un folos, căci lumina conducătoare li-a lipsit și ele umblând în întunerec, s'au prăbușit.

În umbră și în întunerec se afla omenimea la Nașterea Domnului nostru Iisus Christos, căci éta, poporul roman era la culmea măririi sale, întreaga lume cunoscută pe atunci se afla așa dicând, sub stăpânirea imperiului roman; acest imperiu avea avuție, autoritate; știința, cultura și artele frumoase se aflau pe o treptă înaltă, și totuși: omenimea nu era fericită, gema în sclăvie; un dor general după libertate, după o sorțe mai bună, cuprinsese sufletele popoarelor. Și cu drept cuvânt. Căci starea socială și religios-morală era așa, încât sufletul omului nu și putea afla odihnă. Starea socială cu moravurile sale decădute adusesse omenimea acolo, ca să se spuciume, ca în întunerec, căutând să afle calea, carea să o ducă la odihnă sufletească, la adevărata menințune, la ținta existenței ei, căci simța instinctiv, că nu se află pe calea adevărată.

Religiunea păgână, carea domnea peste tot, afară de poporul jidovesc, își pierduse vraja asupra mulțimei; poporul de rënd convingându-se despre deșertăciunea idolilor, i-a întors spatele, era pătura mai înaltă și bărbații luminați, departe de a ținea la religiunea păgână, observau numai din îndătinare formele cerimoniale, — încolo, își căutau regule de viață în diferitele sisteme filosofice și anume în acelea, cari le plăcea mai bine și cari măguleau mai mult plăcerilor lor trupesci. De aci au urmat apoi nesiguranța vieții și a averii, carea în continuu era periclitată de cei mai tari și lacomi după avere, corupțiunea morală a celor avuți și puternici, și sorțea amară a celor lipsiți și subjugati. Astfelu a ajuns lumca păgână să dorască cu încordare scăpare de sub greutatea apăsătoare a lipsei liniștei sufletesci, produsă de degenerarea vieții sociale și a fricei de morțe.

Dară chiar și religiunea israelită, credința în adevăratul Dumnezeu s'a desbinat în diferite secte, cari se combăteau cu învârșunare, era perceptele religioase s'au redus la formalism gol. Și așa, și în sinul poporului israelit aflăm așteptarea neastempărată a unui Mântuitoriu.

Éta deci, că *omenimea se afla în întunerec și în umbră.*

Dară iubiților, în aceste împrejurări éta stéua dela răsărit, prevestitorea Luminei ceresci, carea a împrăștiat întunerecul și umbra, éta stéua, carea vestește Nașterea Mântuitorului lumii, carele a scăpat omenimea de sub grelele urinări a-le păcatului strămoșesc. Mântuitoriu Iisus s'a născut și a scăpat omenimea de întunerec și umbră prin învățăturile Sale dumnezeesci și prin sângele Său versat pe cruce. Omenimea își cunoște acum pe ziditoriu său, își cunoște menirea și ținta sa, și ea purcede pe calea cea adevărată, condusă de lumina cerescă a învățăturilor dumnezeescului Mântuitoriu Iisus, ne mai având frică de întunerec și umbră, ne mai având frică de morțe.

Da iubiților, așa ar trebui să fie, durere însă, că ce vedem? Vedem, că diavolul, carele pismuind fericirea protopărinților nostri din raiu, a adus prin seducerea lor la păcat blăstémul păcatului, vâdându-și sfărîmată puterea, a început a unelti din nou contra fericirii noastre, dându-și silința, ca să ajungem iarăși în întunerec și umbră, ca să nu fim fii ai luminei, ci să devenim robii întunercului. Ceea ce să nu fie!

Dic aceste iubii mei, pentrucă :

S'au aflat și se află și astăzi bărbați, cari înzestrați dela Dumneșeu cu minte ageră prin speculațiunile lor filosofice au ajuns în îngâmfarea și trufia lor acolo, că au început a combate religiunea creștină, s'au pus în contradicere cu biserica; érá alții au produs desbinare între credincioși înființând diferite secte religioșe. Dară nu numai bărbați înzestrați cu minte ageră, ci și bărbați mai mărginiți, așa numiți semidocti, cari n'au nici o cunoșciință temeinică, și-au aflat plăcerea a combate biserica, și respective religiunea creștină, întemeiată de Mântuitorul Iisus. Și acestia ideile și părerile lor le espun ca adevăruri neresturnabile, și privesc cu órecare disprețiu la cei cari nu numai că nu se sfiesc a se mărturisi creștini, ci și păzesc învățăturile bisericii. La acești bărbați se pot aplica cuvintele Domnului dela Ieremia prorocul : „*Prorocii prorocesc minciuni în numele meu, eu nu i-am trămis pe dênșii, nici nu li-am poruncit nimica, nici n'am vorbit cu ei*“; érá la alt loc : „*Dela prorocii Ierusalimului iese fătărnicia preste tótă țara.*“

Și se nu credeți, iubiiilor, că acești proroci mincinoși sunt conduși de iubirea de-aprópelui, de iubirea de adevăr, și de nésuința de a ferici omenimea. Nu, ci sunt conduși de interese personale, de interese egoiste și materiale. Despre acestia putem dice cu Michea prorocul : „*Prorocii sêi prorocesc pentru argint*“. Acești proroci mincinoși merg încă și până a nega esistența lui Dumneșeu. Și tóte acestea sub marca sciinței și a înțelepciunei; pe când în faptă, a nega esistența lui Dumneșeu nebunie este, căci dice psalmistul : „*Dis-a cel nebun întru inima sa, nu este Dumneșeu*“. — Sciința și înțelepciunea adevărată nu se depărtéză dela Dumneșeu, căci „*inceputul înțelepciunei*“ — dice sfânta scriptură — „*este frica lui Dumneșeu*“. Deci unde nu este frica lui Dumneșeu, acolo nici înțelepciune nu este, și nici adevărată sciință. Căci ori cât de multă sciință sê fie, acésta lipsită de frica lui Dumneșeu nu póte ferici lumea. Acésta ne învață istoria, ne învață chiar timpul înainte de venirea Domnului nostru Iisus Christos. Înțelepciunea, cultura și sciința, care nu este basată pe frica lui Dumneșeu, este, iubii mei, ca lumina artificială, măestrită, carea nu produce viață, érá înțelepciunea, cultura și sciința basată pe frica lui Dumneșeu se asamănă cu lumina binefăcătóre a sórelui, sub influința căreia se produce viață. Deláturați lumina sórelui, și tóte vietățile lánceșesc și în cele din urmă se nimicesc!

În ce privesce poporul nostru românesc trebuie sê dăm laudă și mulțămită lui Dumneșeu, că a fost cu credință cătră biserica sa strămoșască, și acésta credință neclintită și statornică l-a susținut în vârtejul popórelor străine pe lângă tóte scârbele și asupririle, ce le-a îndurat. Acestei credințe neclătite avem sê mulțămim, că existăm, suntem la viață ca popor.

Și de aceea inima mea se întristéză, când vedem în țilele nóstre bărbați, cari se desbină de biserică, învêrtind adevărurile religioșe, învêrtind adevăratul înțeles al sfintei scripturi, rezământu-se pe mintea lor mărginită, carea nici odată nu póte sê fie singura normă a înțelegerii sfintei scripturi, combatând organismul ierarhic al bisericii, combatând chiar biserica, învățăturile ei și sfânta tradițiune; când vedem mai încolo, că s'au ivit bărbați, cari atacând organizațiunea socială atacă și religiunea, biserica, șcôla confesională, atacă și naționalismul; apoi când vedem, că aceștia au aflat înțrare și în sínul poporului nostru pe unele locuri. Poporul nostru iubiiilor, nu ar trebui se aibă nimica comun cu aceia, cari țintesc la desbinarea dela biserică și voiesc sê-l seducă pe căi greșite. Poporul nostru apoi n'ar trebui sê aibă nimica comun cu așa numiții socialiști, căci deși unele din nésuințele répresentanților *luminați* ai socialismului merită tótă atențiunea nóstră și respective a bărbaților de stat chemați a conduce destinele statelor, acelea cari au aflat înțrare în unele locuri la poporul nostru, prin répresentanții de tóte țilele, sunt venin adevărat și îmbrățișarea lor este adevărată sinucidere a poporului nostru românesc. Acestea au de basă materialismul și necredința, negarea esistenței lui Dumneșeu. Predicatorii acestui socialism voiesc sê rêtórne organizațiunea socială de astăzi și am putea dice sunt conduși de pismă lață de cei în stare materială mai bună. Axioma lor nu e : » *Ce e al meu e și al țeu*« ci » *Ce e al țeu e și al meu*,« căci la acésta se ținteșce când dênșii între altele cer restringerea, ba chiar și ștergerea dreptului de proprietate privată, sub cuvênt, ca sê se ștergă deosebirea între avuți și séraci.

Materialismul și necredința sunt soți credincioși ai socialismului acestuia și acésta este și firesc lucru, căci ochiul omului începând a privi numai la cele pămênțești, la cele materiale. pentru de ași putea împlini numai poftele lumești, a perdut calea cătră ținta sa cea adevărată la carea nu se póte ajunge fără de a privi la cele cerești, tocmai așa, precum locuitorul pusteii perde calea, dacă, ceriul fiind acoperit de nori, nu póte privi ceriul înstelat, Unde este materialismul, acolo este și necredința și acésta am putut-o sê o vedem chiar în unele părți locuite

de poporul nostru, unde în urma socialismului s'a auđit unele ca aceste: »Nu ne trebuie școlă și învățatoriu, nu ne trebuie biserică și preoți«. Vai, câtă rătăcire, câtă orbie sufletescă!

Da, nu le trebuie școlă și învățatoriu, nu le trebuie biserică și preoți, nu voesc se jertfescă pentru susținerea națională, dară pentru aceea s'au aruncat în brațele unor străini, cari pe lângă că au scos dela ei ajutoare materiale, pentru că cum se dice la Michea prorocul: »Provocii. săi prorocesc pentru argint«, iau învățat se se lapede de națiune și de conducătorii lor naturali, sciind pré bine, că turma fără păstori se prăpădește, li-a ațâțat pofta după câștig ușor, sdruncinându-le liniștea sufletescă, ba în unele locuri au, ajuns ómenii în fața puterii armate, plătind acesta cu viața lor, și aducând scârbă și nenorocire pe capul bietelor lor familii.

Și astfel fiind, étă că acești străini nu sunt conduși de iubirea aprópelui, de iubirea de adevér și de nésuința de a ferici ómenimea, ci au fost și sunt conduși de interesele lor egoiste; apoi étă că și astăzi mulți din noi stau în umbră și în întunerec.

Ei bine, iubiților credincioși, ce este de făcut ca se împrăștiem umbra și întunerecul?

Stéua ce s'a arétat Magilor dela răsărit ne conduce și pe noi la ieslea în carea Mântuitorul lumii Iisus Christos în scutece înfășiat este. Stéua aceea ne arată, că acesta este Lumina cea adevérată, care împrăștie umbra și întunerecul, deci de El se ascultăm. Viața, faptele și învățăturile Lui sunt temelia, pe carea trebuie să ne zidim fericirea noastră pământescă și cea viitoare, vecinică, căci după cum dice sfântul apostol Pavel către Corinteni: „*Alta temelie nimenea nu pôte pune, afară de cea pusă, carea este Iisus Christos*“. Viața, faptele și învățăturile Lui ni-se predau de sfânta noastră biserică, și de servitorii ei, și astfel neclintit se ținem la biserică noastră, întorcându-ne dela aceea, cari sub masca științei voiesc să ne desbine și să ne înstrăineze de ea. Știința este mare putere, dară că această mare putere se' fie spre folos ómenimei se cere, ca ea să se nu se depărteze de Dumnezeu, deci se recunoscă pe Dumnezeu, căci altcum această putere nu zidește ci derimă; ea nu este binecuvântare, ci blăstăm. Se nésuim pentru a ne înavuți cu știință, dară cu știința cea adevérată, basată pe frica lui Dumnezeu, și încăldită de sfânta noastră religiune, căci numai acolo este adevérata cultură, unde știința înaintéază umér la umér cu religiunea, neînstrăinându-se de acesta, și numai adevérata cultură asigură popórelor esistența lor, căci cum se dice în alt loc, știința neîncăldită de rađele binefécătoare ale religiunii nu zidește ci derimă.

Dacă însă trebuie să ne întórcem dela cei ce sub masca științei voesc să ne înstrăineze de biserică, trebuie să ne ferim și de aceea, cari ținesc și la résturnarea organizațiunii sociale, de aceea, cari au căutat să între și în unele locuri au și aflat întrare la poporul nostru și sunt predicatori ai așa-numitului socialism, soțiu nedespărțit — după cum am dis în alt loc — al materialismului și al necredinței, a negării esistenței lui Dumnezeu, cari doresc să ne desbrace și de individualitatea noastră, de naționalitatea noastră, carea este un dar al lui Dumnezeu.

Socialismul s'a ivit în alte țeri, între împrejurări străine de a le noastre ale românilor și se provócă la împărțirea neegală a bunurilor pămentești: unul are mult, altul mai puțin și altul chiar nimic; dară acesta zace de altmintrelea și în firea lucrului. N'a fost nici un timp, precum nici nu va fi, ca bunurile pămentești să fie asemenea împărțite: „*In sudórea feței tale îți vei agonisi pâinea ta*“ a đis Dumnezeu lui Adam, după ce acesta a păcătuit. Puterile trupesci și sufletesci ale ómenilor sunt deosebite și astfel fiecare își agonisește amésurat puterilor lui trupesci și sufletesci. Egalizarea averilor, după cum tind predicatorii socialismului, departe de a aduce îndestulare séu fericire, ar produce numai servilism, încátușarea individului, lipsirea lui de libertatea personală, supunerea lui sub tutela ocârmuirii întocmite după planurile lui, ba chiar imposibilitatea înaintării neîmpedecate în știință, artă și cultură și și în avere, ba pôte ar produce și sérăcie.

Deosebirea în averi este mare, dară bine, acesta deosebire se aducă nemulțămire și nefericire între noi? Nu, de fel nu. Trebuie numai să ne desbrăcăm de pizmă, carea este cel mai mare păcat, căci „*prin pizma diavolului a intrat păcatul în lume*“, dice sfânta scriptură, érá sfântul Chrisostom dice „*pizma este calul pe care călărește bucurqs diavolul*“, și se ne întórcem cu tot deadinsul la învățăturile Mântuitorului Iisus, la sfânta noastră religiune și biserică, și se urmăm poruncei: „*iubește pe deaprópele tđu, ca pe tine însu-ți*“.

Și óre dacă urmăm acestei porunci, se pot rezolvi cestiuni așa de grele, precum este și această cestiune socială, carea amenința organizațiunea noastră socială, liniștea noastră sufletescă, mai mult, esistența noastră națională? Da, se pôte, iubiții mei, de o parte, pentrucă religiunea și respective biserică are chemarea, ca să ducă pe ómeni la fericirea temporală și vecinică, érá de altă parte, dacă în tóte lucrările noastre suntem povéțuiți de po-

runca: „iubește pe deapropoale tãu, ca pe tine însu-ți“, atunci cade orice pãrte despãrțitoriu dintre noi, pizma nu aflã loc și lucrarea singuraticului om servește spre folosul tuturor. Stãnd pe basa iubirei deapropoalei resar instituțiuni economice, chemate a înainta bunãstarea materialã a singuraticilor; asociațiuni de ajutorare materialã; instituțiuni umanitare. Avera bogatului sprijinește pe cel mai sãrac, ẽrã averea celui mai sãrac sporește prin aceste instituțiuni și asociațiuni, darã acestea sunt și un indemn puternic pentru economisarea, pãstrarea cãștigului muncii nãstre, careã este condițiune principalã, ca sã putem da înainte. Iubirea deapropoalei nu va lãsa, ca sã ne uitãm cu ochi pizmãtãreți la averea altuia, ci din contrã ne va îndemna la lucru și trezvie, ca și noi sã putem fi folositori cu agonisela nãstrã atãt nouã cãt și deapropoalei lipsit.

Da, lucru și trezvie se recere și pãrãsirea cheltuelilor nebune pentru lux în îmbrãcãminte, în mãncare și beuturã, ceca ce va avea de urmare cã, moșia remasã nouã dela pãrinți nu va trece în mâni strãine, ci din contrã ne vom înstãpãni în ea tot mai mult și vom remãnea popor respectat.

* * *

Dupã cele de pãnã aci remãne iubitorilor credincioși sã vã îndemn pãrințește, ca sã puneți la inimã sfaturile mele archierești și sã vã feriți de întunerecul în care rãuvoitorii ar dorì sã vã arunce. Remãneți în lumina cea adevãratã revãrsatã preste voi prin îmbrãțișarea învãțăturilor Mântuitorului Iisus Christos, pãstrate în tãtã curãtenia lor în sfãnta nãstrã bisericã strãmoșescã; pentrucã dupã cum țice un sfãnt pãrinte: »Precum ẽste sãrele la cele simțite ale lumii, așa este Dumneșeu la cele întelețuale«.

Se vor apropia de voi pe alocurea ómeni nãsuindu-se a vã slabì credința, a vã deslìpi de bisericã cu felii și felii de promisiuni; vã vor promite îmbunãtãțiri materiale, silindu-se a vã cãștiga pe partea lor și a vã înstrãina de bisericã nãstrã strãmoșescã, de șcãla confesionalã, de naționalitatea nãstrã: feriti-vã iubitorii mei de aceștia, aducẽndu-vã aminte de cuvintele sfãntului Petru: »Fiți treji și priveghiați, cã inimicul vostru, diavolul, ca un leu umblã rãcnind cãutãnd pe cine sã înghitã«.

Și pentrucã timpurile în cari viețuim sunt grele, nu pot din destul sã vã pun la inimã pãstrarea moșiei pãrintesci, lucrul și sirguintã, restrãngerea în cheltueli, cruțarea preste tot, și cu deosebire ferirea de beție, în urma cãreia pașesce nemijlocit sãracia. Îmbrãțișã-ți bisericã și șcãla, sprijiniți din tãte puterile vãstre aședemintele nãstre bisericesci, sprijiniți-vã unii pe alții cu statul și cu fapta în neajunsurile vãstre, și trãiți în moralitate. Le țic acestea, pentrucã sciut este, cã numai acela este respectat, care e luminat, care e bine situat materialicește, care ține la bisericã și moșia sa, la nẽmul sãu, și astfel se respectã pe sine. Numai acela carele se respectã pe sine meritã respectul altuia și în faptã și este respectat. Țrã moralitatea? ea, este fundamentul sigur al unui popor, și astfel condițiunea lui de viațã, precum aerul pentru vietãțile de pe pãmẽnt.

Darã vã mai recomãnd cu tot deadinsul buna înțelegere în tãte lucrãrile bune și folositoare, cãci astfel se va revãrsa darul lui Dumneșeu peste lucrãrile și nãsunitele nãstre.

Pe lângã acestea doresc tuturorã ca cu sãrbãtãrea Nașterei Domnului nostru Iisus Christos sã se reverse darurile lui Dumneșeu asupra vãstrã, sã vã deschidã inima spre îmbrãțișarea și pãstrarea învãțăturilor Mântuitorului Iisus și sã vã învrednicescã de fericire pãmẽntescã și vecinicã. Amin!

Împãrtășindu-vã binecuvẽntarea archierescã, sum Al vostru tuturor

Caransebeș la sãrbãtãrea Nașterei Domnului 1904,

de tot binele voitoriu

“Nicolae Popea

Episcop.

Chestiuni catihetice

Consistorul nostru încă în anul 1903 a ordinar, ca cu începerea anului școlar 1903—1904 preoții să propună Religionea în toate școlile populare. O asemenea ordinațiune a dat și Consistorul din Arad pentru anul școlar curent. Ambele ordinațiuni au produs o vie mișcare între preoțimea noastră, cărei mișcări preoțimea arădană i-a dat expresiune în o seamă de articoli publicați în „Biserica și Școala“. Acești articoli se ocupă cu o mulțime de chestiuni de ale catehizării, referitoare la Planul de învățământ, votat de Congresul național din 1903, la literatura catihetică, la manualele didactice etc. Fiind de interes aceste chestiuni și pentru preoțimea diecezei noastre, reproducem din numita foaie articolul, a cărui publicare se începe în Nr. 49 și care atinge toate chestiunile sulate începând cu:

Planul de învățământ

Scopul Religiei este expus în acest plan într'un mod foarte sarbăd. Cuvinte frumoase, frumos înșirate unul după altul, din cari însă nu te alegi cu nimic. Mai jos voi reveni asupra scopului Religiei în școlile populare.

Ca materie de Religione pentru anul prim se înșiră în plan mai întâiu *poveștile clasice*, respective *povești și fabule*, precum: Capra cu trei iezi, Fata bărbată și fata leneșă etc.

Asupra poveștilor și fabulelor, ca materie de Religione, există o literatură. Din fel de fel de rezoane, herbartianii, reprezentanții celei mai moderne și mai lățite direcțiuni pedagogice, au acceptat poveștile și fabulele ca prima materie pentru nobilitarea sentimentelor, respective ca prima materie de Religione în școlile populare. După herbartianii germani s'au luat și pedagogii noștri. De ei și de teoriile lor bine sunătoare m'am ținut și eu, desconsiderând toate argumentele contrariilor, până ce nu m'am convins, că și cele mai frumoase teorii își dau câte odată în cap cu aplicarea lor în praxă. Autoritate pedagogică foarte neînșămnată m'a abătut, ba chiar disgustat de poveștile și fabulele herbartianilor, pe cari de altcum îi prețuesc mult.

Iată cum.

Mă pregătisem odată, ca să țin o lecțiune de model în școala noastră de aplicație în fața elevilor cursului al IV de pedagogie și a celor al III de teologie. Lecțiunea era „Baba nesățioasă“ lucrată de dl Dr. P. Șpan. Indica ținta, fac analiza și predau partea I: „A fost un moș și o babă... săraci... Ce se mai rugau săracii la Dumnezeu... să le de un ajutor să nu moară de foame... Într'o Duminică dând baba să măture... iacă sub o laviță o iarba... I-a părut babei bine... a spus și moșului... când a venit acasă; el încă se bucură...“

Trec la reproducere, fac aprofundarea; pe fața copiilor cetesc interesul și bucurie. Perfect!

Haid' la partea II: „Seara... baba... a visat, cumcă iarba e norocul lor și că ea o să crească repede... să se facă pom mare... să se înalțe până la cer, și vor putea (moșul și baba) să se urce pe el și să ajungă la Dumnezeu, să-i poată spune și ei, ce aveau pe suflet. S'a deșteptat baba... plină de bucurie... s'a dus ta iarba... Iarba... se rădicase... era gata să ajungă cu vârful de laviță... după aia s'a dus baba la moș și i-a spus ce visase. Moșu a ris de ea, că se ia după vise“.

Au ris și școlarii mei, bine știind că multe prostii visează omul și că babei de bunăseamă i-au năzărit ochii somnuroși, când i-s'a părut, că a văzut iarba mare.

Povestesc apoi copiilor, cum baba vrea să convingă pe moș de adevărul spuselor ei, dar' „moșul n'a zis nimic... a lăsat pe babă să se bucore cu amăgirea“.

După toate regulile trec mai departe. Preleg copiilor, cum din zi în zi crește iarba, cum trebuie să i-se ia lavița din cale, să se găurească tavanul...; iarba crește de ajunge până la nori, ba străbate în cer... și moșul fără mullă trudă, se pomenește în fața lui Dumnezeu.

Școlarii, cari la început riseră cu moșul de prostia babei, cum înaintam eu cu lecția, așa schimbau ei la fețe, deveniră serioși apoi uimiți; când le-am istorisit, că iarba a crescut până în cer, copiii inholbară ochii la mine; și când le-am spus cu serioșitatea unui catihet — că moșul a ajuns la Dumnezeu, ei încremeniră.

Provoc acum pe un școlar să reproducă partea a cincia din poveste. El, în loc să facă reproducerea, cu frică și sfială mă întrebă: „Mă rog, D-le Părinte, da-i vistină ce ne-ați povestit?“

Întrebarea aceasta m'a băgat în mare perplexitate. Să răspund cu da, imposibil; copiii singuri m'ar fi prins cu minciuna, dacă nu momentan, mai târziu... să le spun, că povestea nu-i adevărată, cum mă vor crede, când le voi istorisi minuni biblice?!

Ce credeți, că am făcut? Surizând am zis: „Nu, dragii mei, asta a fost numai o poveste. În oara următoare vom continua din Religione“.

Pățania cu copii a mai fost cum a fost; mai rău o încurcasem cu teologii și pedagogii, pe cari îi însufletisem pentru povești ca materie de Religione.

Dar' să vedem ce zic pedagogii contrari poveștilor și fabulelor herbartiană: „Nu e de priceput — zice Schreber, — cum de se susține încă până astăzi și în continu se spriginește cu graiu viu și în scris din partea multor pedagogi părerea, că fabulele și poveștile sunt un nutremânt spiritual potrivit pentru frageda etate copilărească. Priceperea corectă într'adevăr priincioasă spiritului poveștilor de felul acesta este posibilă numai la un anumit grad de independență a gândirii, care de rând nu se ajunge cu privire la fabule

inainte de anii 9 sau 10, cu privire la povești înainte de anii 12—14. Abia la copiii ajunși la această maturitate, e timpul potrivit pentru amândouă felurile de povestiri. În cei dintâi ani ai conștiinței de sine, copilul are destul de lucru pentru a pricepe realitatea și a fi în clar ea. El trebuie să aibe mai întâiu terenul realității sigur sub picioare și totdeauna să-și regăsească ușor înainte de a întreprinde, fără primejdie de a rătăci, mici excursiuni în lumea poetică a gândirii, pentru care de altcum înțelegerea frumosului se dezvoltă abia mai târziu. Fabulele și poveștile produc la această etate nesiguranță și confuziune în noțiunile și așa destul de slabe. Din faptul, că copii în jocurile lor cu plăcere introduc figuri omenești vorbind, nu este permis a se scoate dovezi pentru admiterea fabulei; căci aci nu este o falsificare a noțiunii, ci cu noțiunea este împreunată însuflețirea (Belebung), arbitrar produsă de copil și prin urmare conștientă, a obiectului, ce-l are copilul inaintea ochilor și-l cuprinde cu mintea sa corect. Se atribuiesc însă animalelor, plantelor și petrilor graiuri omenești, ca în fabulă, apoi noțiunile de animal, plantă și peatră se amestecă, se confundă.

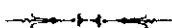
„Condițiunea cardinală pentru cea dintâiu nutrire spirituală este deplină claritate și veritate a noțiunilor. În această etate se ajunge la o puternică prosperare a spiritului numai prin o nutrire simplă și naturală. Ce sunt delicatesele artificiale pentru stomacul trupesc al sugătorului, aceea sunt acuma fabulele și poveștile pentru stomacul spiritual. Ele nu produc decât un sânge spiritual necurat.

„Povestea influențează stricăcios mai ales și prin aceea, că poenul ei zace în impresiuni sufletești mai mult sau mai puțin nepriincioase, fioroase, îngrozitoare, de cari chiar copiii sunt doritori în virtutea vioiciunii mari a fantaziei lor. Povestea influențează la această etate întocmai ca înveninarea sufletului copilului prin bazmele cu strigoi.

„Gustată prea de timpuriu, fabula împedecă în rădăcinarea verității în gândire și sentiment, croește — deși indirect — drumul la minciună; povestea însuflă în inima copilului frică și superstițiune...!

„Așadar de ce se alege totdeauna tocmai o astfel de nutrire spirituală prea timpurie și de aceea primejdioasă? Oare ne lăsăm a fi seduși prin gădălireă senzuală a spiritului iritat al copiilor? Oare nu avem altă materie, asemenea gustoasă și pe lângă aceea nesticăcioasă și priincioasă? O, da! *Dați copiilor istorioare din cartea ilustrată a vieții reale din prezent (căci copilul acestei etăți trăește numai în prezent), istorioare nevinovate, simple drăgălașe sau tablouri din viață împreunată cu o morală sănătoasă; între acestea spre variațiune câte o istorioară veselă, comică*“¹.

(Va urma)

¹ Dr. W. Rein: Theorie u. Praxis des Volksschulunterrichts. Das erste Schuljahr. Leipzig 1898. Pag. 174.

Varietăți

Personale. I. P. Cuvioșia Sa Domnul Arhiman-drit-vicar *Filaret Musta* s'a reintors la Caransebeș Joi seara cu trenul accelerat dela Budapesta, unde a luat parte la sedințele delegațiunii congressuale.

Dela „Reuniunea învățătorilor din dieceza Caransebeșului“. Se atrage de nou și pentru ultima oară atențiunea P. T. membri ai „Reuniunii învățătorilor români dela școalele confesionale gr. or. din dieceza Caransebeșului“ asupra decisului Adunării generale, ținute la Biserica Albă la 29 și 30 August st. v. 1904, de sub Nr. prot. 21, lit. c., care sună: *„Membrii fondatori, cari nu vor solvi până la 1 Ianuarie 1905 toate restanțele de taxe; mai departe membrii ordinari, cari nu vor solvi până la acelaș termen cel puțin 10 coroane din restanțe, în fine învățătorii pensionați și aceia cari au ieșit din dieceza Caransebeșului, precum și membrii ajutători, cari nu și-au aplanat până la termenul de sus restanțele lor în conșlegere cu cassarul Reuniunii (Dr. Petru Barbu, profesor în Caransebeș), vor fi predați avocatului Reuniunii pentru încassarea întregilor restanțe pe cale județială conform §-lui 13 din Statutele Reuniunii“.* Îndemuăm pe P. T. Membri de toate categoriile a satisface acestui decis și a preveni astfel improcusării, care necondiționat se pune în curgere și e împreunată cu mari spese. Oravița, la 17 Decembrie 1904. *Gheorghe Fianu*, vicepreședinte, *Ioan Marcu*, notar general.

Reuniunea română de cânt și musică din Lugoj invită la *concertul*, ce-l va da Vineri în 31 Decembrie 1905 sub conducerea d-lui dirigent *Ioan Vidu* în Pavilionul otelului „Concordia“. După concert urmează petrecere dansantă. Prețul de intrare: 3 cor. de familie, 1 cor. de persoană. Bilete se capătă seara la cassă. Inceputul concertului seara la oarele 8½. — Programul concertului: 1. D. G. Kiriac: „Morarul“ cor micst., 2. Gordigiani — Vidu: „Fetița din Toscana“ cor micst., 3. V. Alecsandri: „Grui Sânger“ declamată de dl Ioan Harambașa., 4. I. Vidu: „Dunărea“ cor micst și soli cu acompaniament de pian, susținut de Dna Maria Branisce., 5. F. Schubert: „Sonata“ violină și pian prin dșoarele Ella Ioanovicu și Emiți Avramescu., 6. I. Vidu: a) „Numi place“, E. Caudella: b) „Ochi albaștrii“ coruri micste. 7. I. Vidu: „Negruța“ cor micst cu soli. Ordinea dansurilor: 1. Logojana. 2. Vals. 3. Pe picior. 4. Cuadril. Pausă. 5. Ardeleana. 6. Vals. 7. Polca. 8. Logojana.

Corul vocal bisericesc gr. or. român din Bozovicu aranjază la 26 Decembrie 1904 st. v. (8 Ianuarie 1905 st. n.) a doua zi de Crăciun *concert împreunat cu teatru și joc* în sala casinei române (hotelul Stanoilovicu). Programm: 1. „Coroana cufundată“, cor bărbătesc de ** 2. „Calea mândrei“ cor bărbătesc de T. Lugojan. 3. „Hai în horă“, cor bărbătesc de

G. Dima. 4 a) „Nu-mi place!...“ b) „Imi place!“ coruri mixte de I. Vidu. 5. „Răsunetul Ardealului“, cor mixt de I. Vidu. (Solo de mezzo-sopran va cânta d-șoara Aloisă Horváth) 6. Arvinte și Pepelea. sau cuiul din casă, vodevil într-un act de V. Alexandri. Persoanele: Arvinte, Dl Teodor Ciocu, Pepelea, Dl Pavel Matei. Mândica, nepoata lui Arvinte, Dna Ana Ruva. După producțiune urmează joc.

Convocare. Domnii acționari ai societății comerciale pe acții „Verendineana“ se invită la *adunarea generală ordinară*, care se va ținea în Verendin în 23 Ianuarie st. n. 1905 la 10 oare a. m. Obiectele ordinii de zi sunt: 1. Raportul direcțiunii și subșternerea bilanțului pe anul 1904. 2. Raportul comitetului de supraveghiere. 3. Decis asupra celor de sub punct 1 și 2 și darea absolutului. 4. Alegerea direcțiunii. 5. Disolvarea societății. 6. Alegerea licvidatorilor. 7. Propuneri eventuale. Verendin în 2. Ianuarie 1905. *George Ionescu* președinte, *Meilă Velescu* secretar. NB. Domnii acționari, cari voesc a participa la adunarea generală în persoană sau prin plenipotențiați sunt rugați a-și depune acțiile și eventual documentul de plenipotență cu 3 zile înainte de adunarea generală la direcțiunea societății.

Bibliografie

Domnul Dr. *Vladimir Dimitrieviciu* paroh oriental-sârbesc din Budapesta, care a scris în limba românească mai mulți articlii în chestiunea nazarenismului și a cărui lucrare intitulată: „Nazarenismul“ apare

tradusă în „Foaia Diecezană“ și în scurt timp va apărea și în broșură separată, a dat la lumină volumul I. al colecțiunii sale de predici sub titlul: „Зборник Проповеди“ (Tip. Matitei sârbe 1903. Carlovát. Pretul 4 cor.) Volumul I. afară de prefată și afară de predica de introducere și de predica ținută cu ocaziunea instalării sale de paroh în Budapesta, cuprinde 31 de predici pentru fiecare Duminică de peste an începând cu Duminică 2 după Rusalii și până la Duminică 32. Predicile sunt adevărate cap-de-opere de retorică bisericească și fac cinste zelosului și talentatului autor.

Avizi

Onoratele comune bisericești și particularii, cari reștează cu obonamentul la „FOAIA DIECESANĂ“ ori pentru alte lucruri cumpărate dela stabilimentul nostru diecezan, sunt rugați, ca în interesul lor propriu să binevoască a-și achita cât mai curând datoria, pentru ca să nu fim siliți a încasa dela dânșii pretensiunile noastre pe calea procesului, prin ceea-ce li s'ar cauza numai spese fără trebuință.

Totodată rugăm și pe acei p. t. Domni, cărora li s'a trimis spre vinzare „Calindarul Românului“ pe anul 1905, ca să ni înăpoieze imediat exemplarele nevindute.

Administrația

Tipografiei și Librăriei diecezane

A apărut și se poate comanda la Librăria diecezană din Caransebeș

CARTE DE RUGĂCIUNI

și Cântări bisericești

Întocmită

Cu binecuvântarea Prea Sânt'ei Sale

Domnului Episcop diecezan

NICOLAE POPEA

de

Dr. Petru Barbu

Caransebeș, 1904
Tipografia și librăria diecezană

CUPRINSUL

Datorițele vieții religioase-morale ale creștinului dreptcredincios	1—12
Rugăciunile dimineții	13—22
Rugăciunile sântei Liturgii	28—56
Rugăciuni la sânta Mărturisire	57—64
Rugăciuni la sânta Cuminecătură	65—70
Rugăciunile mesii	71—76
Rugăciunile Vecerniei	77—82
Rugăciunile spre somn	83—86
Felurite rugăciuni	87—96
Cântări bisericești: <i>Poleleul, Troparele învierii pe glas 5, Treptele, Cântarea Născătoarei de Dumnezeu, Laudele, Troparele și condacele învierii pe 8 glasuri, Troparele și condacele unor sărbători mari, Irmoasele, Pricesnele, Catavasile Bunei-vestiri</i>	97—144
Cântece de stea și colinde	145—160

Cel mai potrivit prezent de Crăciun

Cel mai potrivit prezent de Crăciun

Pretul { Cartea broșată 50 fil., legată, 60 sau 80 fil.,
tipărită pe hârtie foarte fină, broșată: 1 cor., legată: 3—20 cor.